

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976

BRNO 1978

blízkosti eneolitického hradiska "u Varhan" na Kosíři /tab. 1:1,2 / . Zatím byla prokopána pouze polovina mohyly I.

Délka mohyly I. je 24 m, šířka 17 m. Mohyly však leží na mírném svahu a jejich povrch byl poněkud splaven. Ihned po odkrytí tenké vrstvy lesního humusu začal vystupovat kamenný-plášť mohyly. Na několika místech bylo možno zachytit kamenný obvodový věnec, který respektoval kruh. Plášť mohyly tvořily větší kusy písčité a hrubozrnné droby, místy se vyskytl i vápenec. Dno mohyly bylo v hloubce 120 cm od nejvyššího bodu jejího povrchu. Do dna byly zahloubeny dva skříňkové hroby s dětskými kostrovými pohřby.

Hrob č. 1. Hrobová jáma o rozměrech 175 x 65 cm byla zahloubena 50 cm pod spodní úroveň mohyly, orientována byla ve směru SZ - JV. Jáma byla vyložena plochými kameny zespodu i po bocích, čímž byla vytvořena kamenná skříňka. Na jejím dně ležel dětský pohřeb, patrně skrčený, uložený na pravém boku a orientovaný ve směru SZ - JV, hlavou k SZ. Kromě lebky nebyla kostra dobře zachována. Těsně za hlavou dítěte ležela malá čtyřlůžková amforka a šálek; obě nádoby byly zcela neporušené / tab. 2:1 / . Pohřeb byl patrně překryt kameny, které skříňku uzavřely. Nad hrobem byl kamenný plášť mohyly poněkud propadlý. Situace působila dojmem, že pohřeb byl do mohyly zapuštěn druhotně.

Hrob č. 2. Obdélníková hrobová jáma o rozměrech 180 x 75 cm byla zahloubena 30 cm pod spodní úroveň mohyly, dno tedy leželo 150 cm od jejího povrchu. Zespodu i po bocích byla vyložena velkými plochými kameny, které tvořily skříňku. Na jejím dně byl opět uložen dětský kostrový pohřeb na pravém boku, orientovaný ve směru SZ - JV, hlavou k SZ. Lebka byla zachována částečně, ostatní kostra byla většinou zcela ztrávená. U předpokládaných nohou ležel rozsedlý džbáněk. /tab. 2:2 / .

Na základě keramiky /obr. 14:1-3 / a pohřebního řtu bylo možné nález předběžně zařadit do baalberské fáze kultury nálevkovitých pohárů. V roce 1977 bude výzkum mohyl pokračovat.

Grabung eines Baalberger Hügelgrabes in Ostichovec bei Slatinky /Bez. Prostějov/. Im Juli 1976 wurde die Grabung eines der drei Hügelgräber in der Flur Ostichovec im Kataster der Gemeinde Slatinky eingeleitet, in unmittelbarer Nähe des äneolithischen Burgwalles "u Varhan". Die Länge des Hügelgrabes beträgt 24 m, die Breite 17 m. Stellenweise konnte ein steinerner kreisförmiger Umfangskranz erfasst werden. Den Mantel des Hügelgrabes bildeten grössere Wackestücke, eventuell Kalkstein. Der Boden des Hügelgrabes war 120 cm tief; in dem Hügelgrab waren zwei Schreingräber mit Kinderbestattungen eingetieft. Die Skelette waren auf der rechten Seite beigesetzt, in NW-SO Richtung orientiert. Das erste Grab enthielt eine Tasse und eine vierhenkelige Amphore /Taf. 2:1/, im zweiten Grab war ein Krug /Taf. 2:2/. Im Jahre 1977 wird die Grabung fortsetzen.

DĚTSKÉ BAALBERSKÉ KOSTRY ZE SLATINEK

/okr. Prostějov /

Milan S t l o u k a l , Národní muzeum Praha

/Tab. 3 /

V hrobech s kamennými skříňkami zapuštěnými pod spodní úroveň mohyly ve Slatinkách byly výzkumem prostějovského muzea v r. 1976 nalezeny dvě dětské kostry. Obě kostry, datované do baalberské fáze kultury nálevkovitých pohárů, ležely na pravém boku, skrčené, orientované SZ-JV.

V hrobě č. 1 byla uložena poměrně dobře zachovaná, ale postmortálně silně deformovaná lebka dítěte, zemřelého asi ve věku 5 až 6 let. Věk mohl být určen podle stavu vývoje chrupu; v čelistech jsou mléčné zuby, první trvalé stoličky teprve prořezávají. Čelní kost lebky je rozdělena plně zachovaným čelním švem. Lebka mohla být zčásti proměřena :

Délka lebky /1/	176	Délka baze /5/	94 ?
Šířka lebky /8/	116 ?	Minimální šířka čela /9/	86
Maximální šířka čela /10/	101	Výška lebky /17/	135 ?
Čelní oblouk /26/	125	Temenní oblouk /27/	133
Čelní tětiva /29/	101	Temenní tětiva /30/	119
Šířka hor. obličeje /43/	86	Biorbitální šířka /43-1/	81
Bizygomatická šířka /45/	93 ?	Výška obličeje /47/	87
Výška horního obličeje /48/	53	Šířka očníce /51/	34
Výška očníce /52/	30	Šířka nosu /54/	24
Výška nosu /55/	37	Bigoniální šířka /60/	75
Výška brady /69/	24	Výška ramene mandibuly /70/	41
Šířka ramene mandibuly /71/	25	Hloubka frontální /10W-n/	17,7
Délkošířkový index /11/	65,9	Délkovýškový index /12/	76,7
Šířkovýškový index /13/	116,4	Frontoparietální index /13/	74,1
Obličejový index /138/	93,5	Index horního obličeje /139/	57,0

Index očníce /1 42/
Frontomandibulární index

88,2
87,2

Index nosu /1 48/

64,9

Podle indexových hodnot je lebka hyperdolichokranní, hypsikranní a akrokranní, curymetopní a lepténní, hypsikonchní a hyperchamaerhinní, leptomandibulární.

Horní okraje obou očí a zadní okraj týlního otvoru jsou porušeny; u očí není sporu o tom, že jde o zásah drobných hlodavců, porušení na okraji týlního otvoru je sporného původu, i když je pravděpodobné, že jde také o stopy ohlodání, nelze zcela vyloučit ani arteficiální zásah /hovořil by pro něj zejména celkový tvar defektu /.

Z postkranialního skeletu jsou zachovány diafýzy dlouhých kostí končetin, vesměs bez epifýz a proto neměřitelné.

V hrobě č. 2 se zachovaly z kostry dítěte jen zlomky pánevních a stehenních kostí, z lebky drobné fragmenty plochých kostí a zlomky korunek mléčných i trvalých zubů. Vše je velmi silně poškozeno, ale stačí k určení, že dítě zemřelo také ve věku mezi 5 a 6 lety.

Baalberger Kinderskelette aus Slatinky /Bez. Prostějov/. Im Hügelgrab der Baalberger Phase der Trichterbecherkultur, das Angestellte des Museums in Prostějov im Jahre 1976 untersuchten, hat man zwei Gräber gefunden. In beiden waren Überreste von ungefähr gleichaltrigen Kindern beigesetzt, die im Alter zwischen 5 und 6 Jahren verstarben. Der Schädel aus Grab Nr. 1 war zwar postmortal deformiert worden, aber er konnte rekonstruiert und teilweise vermessen werden /die genauen Masse sind im Text angeführt/, von dem zweiten Skelett blieben nur Bruchstücke erhalten.

BAALBERSKÁ PEC V KOSTELCI N. H.

/okr. Prostějov /

Alena Prudká, Muzeum Prostějovska Prostějov

/Obr. 15 /

Při zemních pracech předcházejících stavbě mateřské školy na lokalitě Kozí brada v Kostelci na Hané, okr. Prostějov, bylo narušeno několik pravěkých objektů. V květnu 1976 zde pracovníci Muzea Prostějovska provedli záchranný výzkum eneolitické pece.

Pec se jevila jako soustava dvou oválných mísovitě zahloubených jam. Vlastní pec byla dlouhá 165 cm a široká 140 cm. Délka celé pece činila 250 cm. V předpeční jámě byly nalezeny dva větší střepy z nádob. Vlastní pec byla z větší části vyplněna destrukcí hliněné klenby a částečně popelovitou hlinou s uhřky /obr. 15:1,2 /. Na základě dvou keramických zlomků bylo možno nález zařadit do staršího eneolitu, do baalberské fáze kultury nálevkovitých pohárů /obr. 15:3,4 /.

Baalberger Herd in Kostelec na Hané /Bez. Prostějov/. Im Mai 1976 wurde auf der Lokalität Kozí brada in Kostelec na Hané die Rettungsgrabung eines äneolithischen Herdes durchgeführt. Er offenbarte sich als ein System von zwei ovalen schüssel-förmig eingetieften Gruben; die Länge betrug 250 cm, die Breite 140 cm /Abb. 15:1,2 /. Aufgrund zweier Scherben aus der Ausfüllung wurde der Fund in die Baalberger Phase der Trichterbecherkultur eingereiht /Abb. 15:3,4 /.

ZEHNTE GRABUNGSETAPPE IN HLINSKO BEI LIPNÍK

/BEZ. Přerov /

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

Die Aufgaben, die wir im Rahmen der 10. Grabungssaison zu lösen versuchten, richteten sich vor allem auf:

1/ die Frage, ob und wie die Terrainherrichtungen des Zutrittsattels durchgeführt wurden, d.h. im Vorfeld des östlichen Eintrittes in die Niederlassung. Im westlichen Drittel durchschnitten wir den Sattel mit der Quersonde Nr. 41. Die Analyse der festgestellten stratigraphischen Situation gewährte keine Belege, die bestätigen würden, dass an diesen Stellen das Terrain hergerichtet worden wäre. Völlig unerwartet stießen wir hier jedoch auf vier Siedlungsobjekte, an den zweiten Siedlungshorizont /Boleraz Phase / gebunden, die sich im nördlichen Teil der Sonde konzentrierten.

Tab. 3

Slatinky /Č.ř. Prostějov / . Dětská lebka z baalberského hrobu č. 1. - Kinderschädel aus dem Baalberger Grab Nr. 1.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976.

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : Bronzová přezka ze slovanského sídliště v Mutěnicích
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 -
Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné